

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYLET
ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE TARTOZÓ SZÖVETKZETEK HIVATA-
LOS KÖZLÖNYE. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lel,
rendes tagdíj évi 100 lel, klszgdák és tiszt-
viselők részére 50 lel.

A lapfelfüggyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:

Egy évre 150 lel Negyed évre 40 lel
Fél évre 75 lel Egyes szám 3 lel

A cukorrépa-termelők kolozsvári és marosvásárhelyi gyűlése.

Az E. G. E. Cukorrépa-termelői szakosztálya szept. 21-re Kolozsvárra, 27-re pedig Marosvásárhelyre értekezletre hívta egybe a cukorrépa-termelőket. Mindkét városba azért, hogy a termelőkkel a közvetlen kapcsolatot minél könnyebben felvehesse. A Lázár Simon elnökléte alatt tartott kolozsvári értekezleten képviseltették magukat a földművelésügyi, kereskedelmi és iparügyi miniszteriumok is. A kistermelők a bizalmi férfiak útján képviseltették magukat, a nagyobb birtokosok személyesen vettek részt az értekezleten.

Lázár Simon elnöki megnyitójában okádtia, hogy miért nem hívta korábban össze az értekezletet, nevezetesen a cukorrépa-árak megállapítása egyik legfontosabb feladata a sz. o.-nak, amelyekről a termés eredmények ismerete előtt tárgyalni nem lehetett. A kormány képviselőit és a megjelent gazdatársakat üdvözölve, felkérte a szakosztályi előadót a Szövetség jelentésének ismertetésére.

Török Bálint sz. o. előadó ismertette ezután a szakosztály jelentését.

A január havi értekezlet óta lefolyt idő alatt — ugymond — az elnökség állandó összeköttetést tartott fenn a termelőkkel, a társ- és rokonegyesületekkel, a cukorgyárakkal, a földművelésügyi, ipari és kereskedelemügyi, valamint közlekedésügyi miniszteriumokkal. Állandó összeköttetést tartott fenn ezenkívül a csehszlovákiai, magyarországi cukorrépa-termelők szövetségeivel és újabban a jugoszláviai termelőkkel való kapcsolat felvételét is tervbe vette. Erőteljes propagandát fejtett ki a sz. o. a répa-termelők szervezése érdekében. A tavaly még csak 400 termelő tartozott a szövetség kötelekébe, ma 1400 a szervezett répa-termelők száma. Míg az 1921. évben kifejtett propagandánk folytán csak 20 százalékkal emelkedett a cukorrépa-árval bevetett terület, az idén kb. 150 százalékkal. E nehéz munkában a Marostordamegyei Földmives Szövetség, az E. Sz. G. E. beszercei kerületi igazgatósága és különösképpen a bizalmi férfiak voltak a sz. o.-nak odaadó, önzetlen, fáradságot nem ismerő, becsületos és lelkiismeretes munkatársai. Az elért eredményeket a kormány meleghangú és mindnyájunknak jóleső köszönő sorokban ismerte el. A jövőben is minden tőlünk telhetőt meg fogunk

tenni a répa-termelés fokozása érdekében, sőt a jövőben amennyiben anyagi erőink ezt lehetővé fogják tenni, úgy akciónkat bővíteni és fejleszteni óhajtanók. Ahoz azonban, hogy ezt tehessük, bizonyos feltételeket kell kötnünk a termelők érdekében. Nevezetesen és elsősorban azt, hogy jövőben a répa árak a cukor-árakhoz igazodjanak. Másodsorban: a cukor-árak ne maximáltassanak. Amennyiben maximáltatnak, úgy a cukor-árak megállapításakor kérje ki a kormány a gyárak és fogyasztók mellett a termelők véleményét is, mert az egész ország cukor-ellátása a répa-termelés arányain és annak színvonalán fordul meg. A cukor-áraknak a földmivesek megkérdezése nélkül való maximálása a termelők kezét köli békjába és az ekevasat állítja meg a talajban. A cukor-árak aránytalan emelkedésének sohasem a gazdák, hanem mindenkor a kampány utáni cukor piaci konjunkturák voltak az okai.

Szövetségünk igyekezett a gazdaközönség érdekeinek megfelelő árakat biztosítani. Sajnos azonban a cukor-árak közbejött maximálása miatt számításaink nem vállaltak valóra. Korábbi tárgyalásaink alapján a répa-beváltási árak a cukor-áraktól függőlegesen voltak megállapítva és pedig aként, hogy 100 kg.-ként a vasuton szállított répa után 50, tengelyen szállított után 52 L. alapár fizetendő 12 L. kg.-kénti cukor-ár mellett. Amennyiben a cukor-árak 15 L.-ig emelkednek, minden 1 L. kg.-kénti cukor-áremelkedés után 15 L.-ig 3 L., azon felül 4 L. felár fizetendő. Az árak megállapításánál az okt., nov., dec. havi kristálycukor-árak veendőek alapul adóval (ez kg.ként 1 L.) csomagolás nélkül. Ezen az alapon számítva a répa ára a 24.50 L.-re maximált cukor-árak mellett 100 kg.-ként 97—99 L. Szövetségünk, amikor még a terméskilátások jók voltak, minimálisan 100 L.-re számított mmként. Az ismert terméseredmények után azonban ma már ezzel nem elégedhetünk meg. Szövetségünk, amikor még a terméskilátásaink legalább is a tavalyihoz hasonlóan jók voltak és 125 mm.-t remélhettünk kat. holdanként, minimálisan 100 L.-re számított. Az ismert 50—80 mm.-ás eredmények után azonban a mai szárazság mellett már ezzel nem elégedhetünk meg és elégedetlenségünk minden nap joggal fokozódik a szárazság miatt.

Már nem folyhatunk be a répa-árak megállapításába ugyan, de tekintettel a magas miveltési költségekre, a katasztrófálisan alacsony

termésátlagokra, a répa kiválóan jó minőségére magas cukortartalmára, tekintettel továbbá a ma is jóval magasabb en gross és detail cukor-árakra, az Elnökség javasolja, hogy:

1. a Szövetség a mai üléséből feliratilag kérje sürgősen a cukor-árak szabaddá tételét, avagy felemelését;

2. a gyártól igényelje a répa cukortartalmának megfelelő árprémium fizetését.

Biró Lajos (Marosdécse) volt az első felszólató. Rámutat, hogy az alacsony répa-ár redukálná a jövő évi termelést, a rossz takarmánytermésre való tekintettel, a klszgdák visszatartaná a cukorrépa. Az ő vidékén a termelők 150 L.-es répa-ára számítanak. A krumppli 100 kg.-ként 150 L., egyszerűbb a miveltése, nem éli úgy ki a talajt. Ha illő árat kap, szívesen termel répa a földmives. Szomorú tapasztalata, hogy amikor a gazda elad akár búzát, akár bort, répa, stb. mindennek olcsó az ára. Hitelt nyújtó közraktárak, borpincék nincsenek. A cukor-árak évközben emelkednek, de ennek hasznából a termelő nem részesül.

Szilágyi Jenő (Székelykocsárd): A tavalyi 125 mm. kat. holdankénti átlaggal szemben az idén maximum 80 mm.-ra számíthatunk. Ilyen termésátlag mellett 100 L.-el a répa nincs megfizetve. Vidékükön 120—140 L.-re számítanak.

Felszeghy András dr. (Maroscsapó): 100 L.-es ár mellett a jövő évi termelés érdekében beletetéseket nem eszközölhet a gazda. Mély szántást motorekével nem végezhet, a rossz takarmánytermés miatt sok igás állatot nem tarthat. A termelőknek járó répaszelet szárítására javasolja felkérni a gyárat, mivel a magas viztartalom igen megdrágítja a szelet vasuti fuvardíját, a termelők ezért nem tudják azt átvenni. A lepadt gazdasági berendezés szükségessé teszi a nyílt pályán való rakodás engedélyezését. Ez ügyben való eljárásra kéri az elnökséget.

Péter Ferenc (Székelykocsárd): A répa magas cukortartalmára való tekintettel minőségi árprémiumot kér.

Veinreich, Kónya Gerő, Rosmann Mihály és még mások felszólalásai után:

Blankenberg Nándor ipari főfelügyelő az ideai répa-termelésről a belföldi cukor szükséglet fedezését reméli. Köszönetet mond a sz. o.-nak munkásságáért. Az árak megállapításakor a terméskilátások jobbakk voltak, amennyiben a

Gazdák

**Biztosító Intézet
Részv. - Társaság**

Székhelye: Arad. Vezérképviselet: Aradon, Kolozsváron, Brassó-
ban, Temesváron, Nagyváradon, M.-vásárhelyen, Déván, D.-szl-
máronban, Gy.-fehérváron, Szatmáron, N.-enyeden és Tordán-
Elfogad tűz, jég élet, betörés, lopás, baleset, szavatossági, kizá-
sítási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben
részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást
nyújtanak a vezérképviselet és egyesületünk titkári hivatala.

helyzet katasztrófálisnak bizonyulna, a főzési idény végeztével esetleg még revízió alá lehet venni az árakat. Ajánlja a minőségi árprium igénylését. A kormány igyekezett a gazdák kívánságának eleget tenni. A mai helyzet a nem várt, abnormális időjárásnak tulajdonítható. A répa visszatartására vonatkozólag figyelmezteti a gazdákat, hogy az tilos és szigorú büntetést von maga után.

Lázár Simon: bizik a kormány képviselőjének az árrevízióra vonatkozó ígéretében. A termelés megalapozása — úgymond — a **Blankenberg** Nándor érdeme, aki e téren megkezdett munkáját tovább is óhajtja fejleszteni. Szükségünk van a támogatásra, azért kéri azt továbbra is.

Az értekezlet a jövő évi szerződések ügyében való tárgyalások megkezdését is elhatározta, felsorolván a módosításokra vonatkozó kívánságokat, amelynek pl. a répa tengelyen való fuvarozási díjának a csehszlovákiai mintára való megtérítése 100 kg.-ként és km.-ként 1 80 L., a termelői cukor árak évközben való emelhetésének kizárása, a cukornak két részletben és a második részletnek hitelbe való kiadása stb.

A termelőknek az árakra vonatkozó észrevételeit a marosvásárhelyi értekezleten is megfogja hallgatni a szakosztály vezetősége és csak azután kezd meg a végleges tárgyalásokat. A kolozsvári értekezlet hangulatából megállapítható, hogy a termelők a nem remélt őszi nagy szárazság miatt *120 leien alóli árral nem lesznek megelégedve*. A répa kiszédekor lesz azonban csak eldönthető véglegesen az ideai répabeváltási ár összege, amikor a szakosztály vezetősége minden tőle telhetőt el fog követni a termelők érdekeinek megvédelmezésére, igényeinek kielégítésére.

Folyó hó 27-én tartotta meg a Szövetség a marosvásárhelyi körleti ülését kb. kétszáz kis- és nagytermelő és számos bizalmiférfi jelenlétében. Az ülést **Blankenberg** Nándor ipari főfelügyelő nyitotta meg, üdvözlőlvén a szép számban megjelent termelőket.

Lázár Simon sz. o. elnök a kormány és a hatóságok képviselőit üdvözlőlvén, visszajelentést vetett a legutóbbi ülés óta történetekre. Ismertette a kolozsvári értekezleten kialakult véleményt, amely szerint a mai viszonyok mellett a 97—99 leies árakkal nem lehetnek a termelők megelégedve és a Barcasági Szász

Répatermelők Szövetségével egyetértőleg 120 leit kér a szövetség a gyártól a répáért mm.-ként. Az ülést megnyitva,

Török Bálint előadó ismertette a szövetség fent kivonatolva közölt jelentését, amelyhez való hozzászólások rendén;

Dr. Drexler Béla (Marosvásárhely): a marosvásárhelyi és vidéki termelők részére magasabb fuvardíjak megállapítását kéri, tekintettel arra, hogy a tengelyen beszállított répát nem terheli a 14—16 leies vasúti fuvarkötség.

Gr. Haller István (Kerelőszentpál): A cukorrépa irányárak előzetesen való megállapítását javasolja.

Szilágyi Jenő (Székelykocsárd): Összehasonlítást von a mai és békebeli répaárak között. Minimálisan 120 leiben javasolja a répa árának megállapítását az alacsony termésátlagokra való tekintettel.

Muth Aurél (Radnót): Méltányos árak megállapításának szükségességét hangsúlyozza, mert azzal biztatták a termelőket, hogy a répa értékének megfelelő árat fognak kapni. Ha ez nem így lesz, jövőben nem termelnek.

Egy hang: amíg nem tudjuk a répa árát, addig nem szállítunk, levermeljük.

Dr. Müller Zoltán (Nagyenyed): a szállítás zavartalanágának érdekében szükséges lépések megtételét kéri.

Csontos Miklós (Csapó): az állomásfőnökök rendeletet kaptak, hogy répát ne vegyenek át addig, míg az 1% „timbru speciál” a községi pénzügyi adminisztrátornál a termelők le nem fizették. E körülmény sok zavart és kellemetlenséget fog a szállításhoz okozni. Kéri az ügy egyszerűsítése érdekében való közbenjárást.

Mikó László (Nyárádszentlászló): az ingyen répaszelet keskenyvágányu vonaton való szállításának feltételei iránt érdeklődik.

Blankenberg Nándor ipari főfelügyelő: a cukorárak világparitáson voltak megállapítva. Amennyiben a szárazság folytán beállott helyzet az árak változtatását megfelelő répaárfizetés lehetővé tétele céljából szükségessé tenné, úgy revízió fogják venni, reméli azonban, hogy a répa jó minőségéért a gyár külön praemiummal tudja majd a termelőket kárpótolni. A „timbru special” fizetése ügyében illetékes helyen készséggel fog intervenálni. Leghelyesebb volna, ha ezt a gyár egytételben fizetné és így a földművesek meg volnának kimélve a zakla-

tásoktól. — A termelőket biztosítja a kormány jó indulatáról.

Keleti Péter csukorgyári igazgató az 1% „timbru special” egyösszegben való fizetését vállalja, azt a termelőktől nem vonja le. Ez ügyben már illetékes helyen a lépéseket a gyár meg is tette. — A marosvásárhelyi gazdák magasabb fuvardíjat illetőleg megjegyzi, hogy a répa fuvardíjak átlaga 7'66 lei volt a tavaly 100 kg.-ként és a répa árak ennek beszámításával vannak megállapítva. — A répa beváltási árát illetőleg egy évre előre megállapítani lehetetlennek tartja, mert egy őszi esőzéstől, szárazságtól, a termésmennyiségtől igen sok függ. Az árpraemiumtól, ha a répa minősége engedné nem zárkozna el, de ma erről nem nyilatkozhatik még. — A vagonok megszerzéséről gondoskodás történt és reméli, hogy fennakadás nem lesz az új rendszerű kocsielsztás mellett. — Többek felszólalása után

Lázár Simon elnök határozatilag kimondja, hogy:

1.) A Szövetség feliratilag kéri a kormánytól a cukorárak szabaddátételét, avagy a termelők véleményének meghallgatása alapján való megfelelő felemelést, úgy, hogy a termelők a cukorrépaért 120 leit kaphassanak 100 kilógrammonként.

2.) A gyártól igényeli a Szövetség a répa magas cukortartalmának megfelelő minőségi árpraemium fizetését.

3.) A termelői szerződés 6 §-ában az ingyen répamag nyújtás feltételéül szabott 100 mm. kat. holdankénti termésnyerésnek megfelelő leszállítását.

4.) A szelet járandóságot természetben átvenni nem tudó termelők részére, a szeletnek 12 leiben való megváltását.

5.) A Szövetség elnökségének meghatalmazás adatik a jövő évi termelői szerződés feltételeinek előkészítésére.

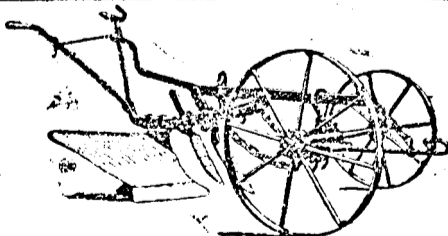
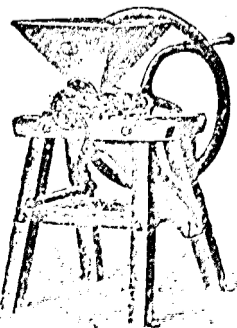
Több tárgy nem lévén köszönetet mond úgy a kormánynak és a helyi hatóságok képviselőinek megjelenésükért és az ülést bezárja.

Újabb külföldi vélemény hözgazdaságunk állapotáról.

Mindig érdeklődésre számíthat olvasóink körében a külföld tárgyilagos véleménye országunk gazdasági állapotáról, különösen, ha annak hangja, de tartalma is utját vágja az uralkodó párt lapjai azon vádjának, hogy a cikk rossz-

Ekék

boronák, kukoricamorzsolók, szecskavágók, motorkék és motorok,

WOLFNER-FÉLE

Géphajtószipjak

gépkénőolajok, szerszámok, tömitések,

Gummiárúk

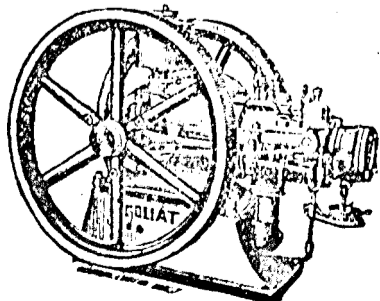
és mindennemű műszaki cikkek

legolcsóbban kaphatók az E. G. E. géposztályában

HANN és TÁRSA GÉP- ÉS MŰSZARI KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Kolozsvár, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-u. Nr. 11.)

Telefonszám: 2-36.

Sürgőnyczim: Hanncomp.

akaratu propaganda, vagy a leu süllyedése irányuló spekuláció szülöttje.

Ez az eset a nagytekintélyű genuai „Corriera Mercantile”-ban nemrég megjelent cikkénél, melyet a Sieb. Deutsche Tagblatt szeptember 2-iki száma ösmertetett. Ezen cikk reményteljes rokonszenvvel foglalkozik Románia közgazdasági állapotával és ez, valamint az ország uralkodó nemzetéhez fűződő rokonsági és szövetségi kapocs nem engedi, hogy kételkedjünk tárgyilagossági itéletében. Annál jellemzőbb a pessimista hang, mely a cikken végig vonul.

De lássuk mit ír olyast, ami minket, gazdákat érdekel (de ugyálszik a külföldet is).

„A háboru utáni idők legfontosabb rendelkezése tudvalevőleg az agrárreform, amely bár állítólag szociális* szükségéből fakadt, mégis Románia közgazdaságának legfontosabb ágát — a mezőgazdaságot — súlyos rázkódtatásnak tette ki. Tényleg azon nagy területek, melyeket kisajátítottak, hogy a parasztnak adassanak át — a szántó területek több mint 90%-a, *kihasználatlanok*, mert a parasztnak nincsenek meg az eszközeik és képességeik, ezen területeket okszerű és rendszeres művelés által hasznosítani.

Miután ma az ipari növények: kender, cukorrépa stb. termelése megszűnt, a nagyüzemeknek pedig a termelés bellerjessége céljából létesített berendezései szétzillesztettek, most már a termelés oly mérvű **tényleges** esőkkenése állott be, amely kétséssé teszi, hogy vajon Románia képes lesz-e jellegét, mint mezőgazdasági termékeket exportáló állam fenntartani.”

Továbbá: „A szemtermelés fokozatosan csökken; az állatállomány — valamikor Románia mezőgazdaságának büszkesége* — a kormány vexatorius, értelmetlen intézkedései révén lényegesen csökkent; minek folytán a húzóanyag rendre eltűnik. Hasonló sors vár a tojás, majorság, zöldség és gyümölcs termelésre, melyek szintén rettenetes kiviteli illetékekkel vannak terhelve.”

„Az erdőgazdaság, Románia gazdagságának a mezőgazdaság után szintén lényeges forrása — hiszen jó 7¹/₄ millió hektár erdőterülettel rendelkezik —, hiányos közlekedési eszközök és a magas kiviteli illetékek által bénítatik meg.

Ily okok akadályozták és akadályozzák most is azt, hogy Románia kihasználja az orosz export teljes szűntetését.”

Ez az olasz vélemény közgazdaságunkról minket gazdákat érdeklő része. Természetes, hogy ipar- és kereskedelem sem járnak jobban ezen kritikánál.

Mi ugyan mindezt tudjuk, sőt saját bőrünkön tapasztaljuk, de nem árt, ha az illetékes körök ezeket oly forrásból is hallják, melyre az érdekelttség vádját reá nem kenhetik.

Kiegészítésül pedig álljon itt egy bel-földi hír. Sassu iparügyminiszter megkérdezte, hogy mikor szándékozik a kormány a Resica és Astrá-nál a mozdony- és kocsigaztási számlákat kiegyenlíteni, azt felelte: „Ezen tartozás nem a jelenlegi, hanem az *előző kormány tartozása*; a kormány pedig határozott

* Ezt az olasz lap írja így! Tehát ő *kétkelődik* ennek őszinteségében.

* Itt természetesen Erdély és Bukovina értendő, hiszen a regátanak számottevő marhatenyésztése soha sem is volt.

költségvetés alapján gazdálkodván, fenti talozásokra semmilyen fedezet előirányozva nincs.”

Ez magyarul, de románul is azt jelenti, hogy: *fizet a nagy harang; fennmaradván a fellebbezési jog a sóhivatalhoz.*

Ily kormány-nyilatkozat után valóban nincs jogunk kifogásolni a külföld lesújtó kritikáját.

B. F.

Követésre méltó példák, hasznos tudnivalók.

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

III.

Mindezek a *visszatérést* jelentik a tulajdomban vilt *műtakarmányozásról*, a racionális *természetes takarmányozáshoz*.

Fűnemesítés. Aki figyelemmel vizsgálja a legelőket és réteket növényzetét, egyhamar megállapíthatja, hogy közel egymáshoz található néhány tő perje, juhcsenkesz, csomósebir vagy más fűféle közül egyik-másik sokkal bokrosabb levelesebb, erőteljesebb növéssé, nagyobb kalászu, egyszóval *nemesebb*, mint a többiek. Újabb időben végzett kísérleti kísérletek megállapították immár, hogy ezekről a nemesebb fűvekről gyűjtött megvakból ugyanilyen, ehát jobb, hasznosabb — mondjuk — nemesebb termést kaphatunk.

Ez a könnyen ellenőrizhető — ugyszólva természetes észlelet — legújabbán arra ösztönözte a kísérletezőket, hogy a *fűnek nemesítése* kérdését is programjukba vegyék.

Az első lépéseket megtették és ezek eredménye alapján sok haszonnal járó, szép jövőt jósolnak. Ezt biztosan remélhetjük, mert már is megállapították, hogy ugyanegy fűfélének olyan változatai léteznek, melyek a sokhelyt nagy károkat okozó *fűbetegségeknek* jól ellenállanak. Éppen úgy, amint bizonyos buzafélék a rozsdától, bizonyos burgonyafélék a peronosporától kevesebbet szenvednek. Megállapították már az is, hogy egyenlő gazdasági értékű legelői és réti fűvek közül az egyik féle a hó alatt is zölden marad, tavasszal hamarabb zsendül, mint egy másik féle. Fontossággal bír megállapítás az is, hogy az egyes fűféléknek állattápláló anyagokban — kivált fehérjékben szegényebb és gazdagabb változatai léteznek.

nek tavasszal és késő őszig zölden maradnak; a szárazsággal és a pusztító növénybetegségekkel való küzdelemben felülkerekednek...

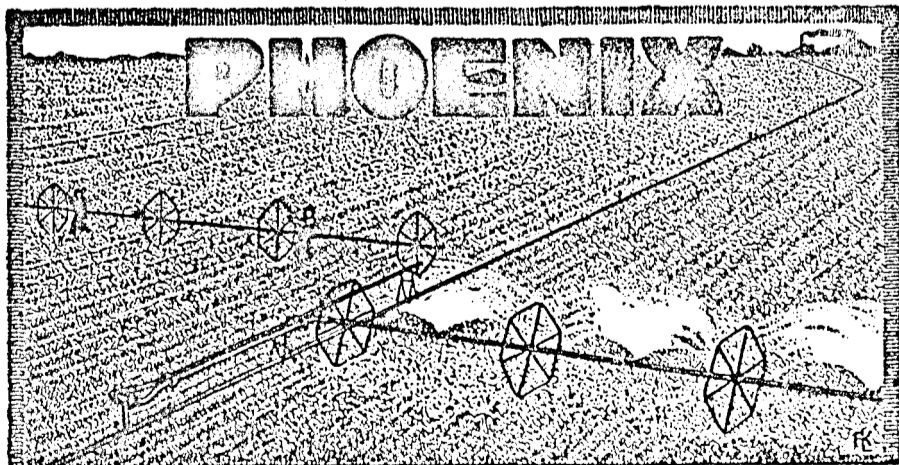
Villamos takarmány. — A német gazdák egyszerűen — röviden „Elektrófutter”-nek nevezik a *villamos áram segítségével erjesztett* zöldségeket. Régebb óta kísérleteznek ezen a téren, de csak az elmúlt évben sikerült oly készüléket szerkeszteni, mely aránylag kevés áramot fogyaszt, egyenletesen elosztja az áramot az erjesztő verembe, erjesztő kamarákba avagy erjesztő toronyba — Siloba — hordott zöld takarmány tömegben és azt *egyenletesen s kellő gyorsan felmelegíti*. Sok próba és kísérlet bizonyítja, hogy ezt az eredményt más uton-módon — az erjesztendő tömeg letaposásával, préselésével, megterhelésével — megközelítően sem lehet olyan jól és jutányosan elérni, mint a villamos árammal.

Az egyemeletes gyors és tetszés szerinti szabályozható felmelegedés eredménye-hatásaként a behordott zöldség *jó erjedését* előidéző tejsavbakteriumok jutnak *hatalomra* s ezek *elnyomva* az ecetsav és vajsavbakteriumokat, megakadályozzák az ecetsavnak és a vajsavnak oly mértékben való keletkezését, melytől a veremelt takarmány kellemetlen savanyu ízt és orrcsaró szagot kap.

A villamos erjesztési éppen úgy, mint az ugynevezett édeserjesztések készített takarmány *legkevesebbet veszít* eredeti táplálóanyagából és a fehérjefélék *elváltozása* minimális. Egy nagy birodalom mezőgazdasága tehát óriási tömeg, értékes táplálóanyagot menthet meg állattenyésztése számára a villamoserjesztéssel, szemben a régi erjesztési módokkal. Nagy előnye az is, hogy az erjesztővermet, az erjesztőtornyot *teljesen friss*, bármilyen finomszárú zöldséggel *azonnal egészen megtölteni* lehet.

Mesterséges eső. Alighihető, hogy jónevű gyárak olyan berendezéseket gyártanak és a legelőkelőbb szaklapokban, nagy költséggel, állandóan hirdetnének, melyeknek nincs gyakorlati értékük a mely berendezések tehát nem kelendők.

A Krause rendszerű, a Zander rendszerű, a Lanninger rendszerű mesterséges eső berendezésekről érdekes ismertetéseket közöltek a szaklapok.

„A kezdet-kezdetén tehát már remélhetjük” — mondják, írják a németbirodalmi gazdák, — hogy a kiválasztás segítségével olyan nemesített fűfélékre fogunk szert tenni, melyek szaporítani és tartalmasabbá tenni fogják a legelőket és a réteket termését azzal, hogy tápláló anyagokban gazdagabbak, hamarabb zsendül-

Tapasztalásból tudjuk, hogy vetett takarmánynövényeink és egyéb művelti növényeink is *jól tűrik* a tartósabb szárazságot is, ha megindulásuk, fejlődésük bizonyos korai időszakban gyökérzük jól megerősödve a talaj mélyebb rétegeibe hatolt már és *levélzetüket* beárnyékolják a talajt s ezzel víztartalmát kon-

zerválják. Ha tehát abban a bizonyos időszakban a hiányzó esőt mesterségesen pótolni tudjuk: vetett takarmánynövényeink és egyéb vetéseink termését biztosítottuk, az esetleg beállott szárazság sem fogja tönkre tenni.

A mellékelt képből jól megérthető egy mesterségesen berendezés terve. A kép felső szélén látható szivattyutelep vagy egy kelően magasán elhelyezett víztartóba vagy közvetlenül a földre fektetett vezetősíve nyomja a vizet. Ezzel a csővel vannak összekötve a kerekre szorított elosztósívek, melyek nyílásából két sugárban elporlasztva öntik az áldás.

Kérdés — felelet.

A köménymagról.

Kérdés: Tavasszal szeretnék köményt vetni. Kérem ennek röviden a termesztési módját (talaj, sortávolság, gondozás stb.) és annak jelzését, hogy a kömény vetőmagja hol volna beszerezhető? L. V.

Felelet: A kömény legjobban díszlik a mélyrétegű meszes agyagtalajon, vagy meszes-vályogtalajon. A kömény általában véve nem válogatós a talajban, megtérem az mindenféle talajon, csak ne legyen az nagyon szegény mészhöz. Ha természetesen akarjuk, akkor vessük el trágyázott kapás után, mert a kömény szereti a jó erőben lévő földet és ott nagyobb terméseket is ad, mint a sovány földön. Jobban díszlik a nyirkosabb helyeken, mint a szárazokon.

A köményt 30 cm. távoli sorokba kell vetni. Kat. holdanként 6 kg. vetőmagot számítottunk. A vetőmagot jó hírű megkereskedésből szerezhetjük be. Vetőmagnak felhasználhatjuk a réten begyűjtött friss köménymagot is, de ha nagyobb terméseket akarunk elérni és ha jobb minőségű árut akarunk előállítani, akkor veszünk hollandiai magot, mert ez a legszebb, legzamatosabb, legtartalmasabb és legértékesebb. Hollandiai köményt nagyobb megkereskedők útján lehet hozatni.

A kömény kétnyári növény. Az első évben csak leveleket hajt és csak a 2-ik évben virágzik. A köményt legcélszerűbb áprilisban elvetni és pedig valami rövidebb tenyészetű gabonafélével (árpával, zabbal vagy tavasz-buzával), hogy a földet az első évben is kihasználhassuk. A gabona az első évben ad hasznót, míg a kömény csak a másodikban. A gabona letakarítása után megkapáljuk a köményt (lókapával), amikor az javában kezd fejlődni, bokrosodni. Ősz felé jó zöld takarmányt ad a kömény, kivált tejelő tehéneknek jó takarmány a kömény. Ősszel le is legeltethetjük a köményt anélkül, hogy az neki megártana. Itt következő év májusában virágzik a kömény, június végén pedig kezd érni a magja. Kat. holdanként 600—900 kg. magtermést szokott adni.

Dr. Páter Béla.

Az erdélyi mezőgazdaság állapota.

Időjárás: Szeptember hó első felében általánosságban száraz időjárás uralkodott szoktalanul nagy melegekkel, csapadék csak elszórtan és alig számbavehető mennyiségben volt, az éjjeli harmatok is igen ritkán voltak. Elemi csapások nem voltak.

Gazdasági munkálatok: A síkvidéken a cséplés mindenütt befejezve, a tengeri szedése van folyamatban. A tulszár az időjárás következtében az őszi talajelőkészítés igen nehezen megy. Az őszi árpa és rozs vetése befejezést nyert, a buza vetése kezdetét vette. Dombvidéken a cséplés befejezéshez közeledik, az igás állomány őszi talajelőkészítéssel, a kézi munkaerő sarju kaszálás, hordás, burgonya stb. stb. betakarításával foglalkozik. — Hegyvidéken a cséplés folyamatban, egyébként talajelőkészítés mellett a betakarítási munkák folynak.

A vetések állapota: Őszi árpa és rozs vetése részben befejezve, részben folyamatban. Kelésük a száraz időjárás következtében gyenge.

Az őszi buza vetését a száraz időjárás hátráltatta, ennek dacára általánosságban megkezdtek. A tengeri szedése sík és dombvidéken folyamatban van, miután a szárazság következtében megszáradt. Terméseredmények gyengék. Kerti vetemények fejlődése a szárazság következtében szünetel, bab és hüvelyesek közepes eredménnyel betakarítottak, ugyancsak a kender és a len is. Dohány, takarmány és cukorrépa a szárazság következtében általánosságban gyenge, csak helyenként közepes termést adnak. Mesterséges takarmányok, ré, legelő fejlődése a szárazság következtében szünetel. Szőlő termése mennyiségileg közepes, minőségileg jó.

Állatállomány egészségi állapota a nagyobb mérvben fellépett sertésvészttől eltekintve, kielégítő.

Az E. Sz. G. E. kiállítása Feketehalmon.

Az Erdélyi Szász Gazdasági Egylet szeptember hó 22—23-án a Brassó vármegyei Feketehalom községben tenyészállat, terménygép- s házi ipari kiállítást rendezett. A kiállítás termény osztályában szerepeltek dr. Stephani Vilmos, a földvári gazdasági iskola és a Sámánja r. t. nemesített vetőmagokkal. Igen gazdag volt a gyümölcsészeti osztály, ahol a br. *Bruckenthal*-léle gazdaság és *Horváth* József krizbai gazdasága küldöttek be nagyobb mennyiségű l. o. gyümölcsöt. E csoportot Ritta Gusztáv, volt gazd. ak. főkertész hirtelponomologus rendezte. A tenyészállat kiállításon a nyugati fajta tejelő szarvasmarhából láttunk igen szép példányokat. Különös figyelmet érdemelt a szászok magas színvonalon álló lótenyésztése. A gép kiállításon az egyesület géposztályán kívül ott volt Bartha Árpád, a gazdaközönség körében előnyösen ismert sepsiszentgyörgyi cég. Ott láttuk a Hoffler és Schwartz-Clayton Schuttlerworth és más régi nagy mezőgazd. gépgyárak képviselőit is. A kiállításon az E. G. E.-t Török Bálint titkár képviselte.

A kiállítás megnyitását követő napon tar-

totta meg az egyesület a rendes évi közgyűlést, amelyet Connert Frigyes nyitott meg. Beszédében az agrárreformról szólva, többek között a következőket mondta:

Az agrárreform alapelveiben jól volt tervezve, a végrehajtás azonban a lehető legrosszabb. Az állattenyésztést községi legelők kisajátítása veszélyezteti. A kisajátításokban többnyire törvényellenesen járnak el s ez eljárások ellen a jogi harcot kötelességszerűen végig kell harcolni a szász népek. Ha eredményt nem tudnak elérni e harcban, akkor a minél intenzívebb földműveléssel kell pótolni az elveszített földterületeket. A kiviteli tilalom rendeletei, a *spekulációs törvényben is rendszeresített ármaximálások olyan mértékben sújtják a gazdaközönséget, hogy mindennek következménye az extenzív gazdálkodás és a kivándorlás lesz.* A régi királyság és Bessarabia egyre fokozódó gabonatermelése miatt Erdélyben mindjobban rá kell térni az állattenyésztés fokozására, amire az itteni körülmények kedveznek. Azonban a mezőgazdasági ipartelepek és állatkereskedelem célludatos kiviteli politikát kíván, ami az országban nincsen biztosítva. Az egyesület minden erejével küzdeni fog a kormány kiviteli rendszabályai ellen, a tilalmak megszüntetéséért s az illetékek leszállításáért, bár e küzdelemben eddig nem sikerült eredményeket elérni.

Ezután beszámol az egyesület munkájának eredményeiről, ismerteti a szász gazdálkodás ezutáni irányait.

Ezútan Stephani Vilmos az intenzív földművelésről tartott előadást, Reichenberg dr. pedig egy vetőmagvizsgáló intézet felállítását indítványozta. Az indítvány elfogadásával ért véget a gyűlés.

Vegyes közlemények.

Nagyertsei
Gróf Toldalagi László.

Nagyernyei gróf *Toldalagi* László, egyesületünk alapító tagja, a Marostordavármegyei Gazdasági Egyesületnek évtizedeken át volt elnöke, a marosvásárhelyi ref. kollegium főgondnoka, stb. hosszas szenvedés után 59 éves korában szeptember hó 26-án d. u. 6 órakor Koronkán elhunyt. Halálával kiterjedt rokonságon kívül az ismerősök és jóbarátok nagy számát borította a mély gyászba. Humánus gondolkodásával és a közélet terén kifejtett önzetlen munkásságával a gazdaközönség és a nép nagyrabecsülését és szeretetét vívta ki magának. Kiváló gazda volt és különösen a lótenyésztés iránt viseltetett nagy előszeretettel. Ménese egyike volt Erdély legszebb méneseinek. Az elhunytban ifj. gr. *Toldalagi* László, az E. G. E. Cukorrépatermelői Szakosztályának alelnöke édes apját gyászolja. — Id. gr. *Toldalagi* László emlékét kegyelettel fogjuk őrizni. Béke poraira.

Még egyszer a gabona árpraemiümükről. Az E. G. E. cukorrépa termelői szakosztályának mult heti értekezletén *Biró* Lajos a kormány jelen volt képviselőjétől a buzával bevetett területekért kat holdanként ígért 200 L kifizetésének ideje iránt érdeklődött. A miniszter képviselője kijelentette, hogy a beje-

Terjesszük az „Erdélyi Gazdát”
a gazdák körében!

lentések most vannak földolgozás alatt és az az 1922. évi őszi vetések után járó praemiumok kifizetésére kb. 1924. januárjában fog sor kerülni. Tekintettel a kiutalások hosszadalmas és nehézkes voltára, Schmidt Jakab gazdátársunk a praemiumoknak az adótarozásokba való beutadását javasolja és pedig a hozzáadással, hogy minden gazda vetés területe gazdaságosan mérjék is fel.

Harc a magyar cukorgyárak és a répatermelők között. Az idei termelési évad kezdetén a répatermelők nem tudtak meg egyezni a cukorgyárakkal az új répa átvételi ára tekintetében. Később egyes termelők külön-külön kötöttek megállapodásokat a gyárakkal, de máris megállapították a répatermelők azt, hogy a szerződés rájuk nézve határozottan rossz, mert a répát a mindenkori buzaár alapján számítják, már pedig a buza árát mesterségesen befolyásolják és így annak ára nem tud a világgpiaci árhoz alkalmazkodni. Emiatt most a Cukorrépatermelők országos egyesülete a répatermés lekötése előtt nagygyűlést fog összehívni. A termelőknek álláspontja az, hogy a buza valuta mint értékmérő megbukott és éppen ezért buzaalapon nem lehet egyezkedni. Hasonlóan megállapították ezt a dohánytermelők is, akik szintén nem akarnak megmaradni a buza valuta-alapon. A cukorrépatermelők azt akarják, hogy mint Alsóausztriában, úgy Magyarországon is a mindenkori cukorárhoz igazodjék a répának az ára. Ez esetben a termelés rentábilis volna és a gyárak sem járnának rosszabbul.

Nemesített mákvetőmag. Az Arad megyei Gazdasági Egyesület a Magyar Magenyésztő R. T. hatvani telepéről nagyobb mennyiségű nemesített mákvetőmagot vásárolt, tekintettel arra, hogy a termény iránt igen nagy érdeklődés tapasztalható a gazdák körében. E mákféléleg az ismerettség szerint 200 százalékkal mulja felül a közönséges mák hozamát. Az érdeklődő gazdaközönség bővebb felvilágosítást nyerhet az A. G. E.-től Aradon, ha eziránt lev. lapon kérdést intéz.

Motoreke verseny Kolozsváron. Az E. G. E. igazgatóválasztmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a tavasz folyamán egy motoreke versenyt rendez Kolozsváron. A földreform teremtette új helyzet a gazdaságok gyökeres átszervezését tette szükségessé. Az ige állapot helyett, haszon állatok tartására kell áttérni és a munkaerőt a gépek igénybevételével kell pótolni. Több birtokos vásárolt már motoreket és a gazdaközönség körében állandóan élénk érdeklődés nyilvánul meg ezek rentabilitása iránt. A tavaszra tervezett verseny ezért igen nagy jelentőséggel fog bírni. A motoreke gyárosok részéről is meg van már is a kívánt érdeklődés úgy, hogy érdekelt gazdátársaink figyelmébe ajánljuk, hogy vevő szándékuk esetén, várják meg a versenyt, amikor a tulajuknak és birtokuk terjedelmének leginkább megfelelő típust választhatják.

Az új magyar borrendelet. A bor előállításának, kezelésének és forgalmának szabályozásáról és a borhamisítás tilalmazásáról szóló törvényjavaslatban foglalt rendelkezéseket a magyar kormány rendeletileg fogja életbe léptetni. A rendelet tiltja a bor cukrozását és szeszeseztését, de megengedi a mustnak beiföldi szárított szőlővel és süritett musttal és a bornak a borpárlattal való feljavítását. A rendelet szerint szabad lesz a must besüritése: a must javítása besüritett musttal, vagy hazai szárított szőlővel és tokaji borvidéken termelt must kivételével és csupán azzal a korlátozással, hogy a musthoz, valamint a vörös bor cefréjéhez a természetes cukorhiány pótlására ugyanazon a borvidéken termelt és szőlőből készült besüritett mustot, vagy szárított szőlőt a szőlészeti és borászati hatóság engedélyével szabad hozzáadni. Termelők ugyanazon község szőlőterületéről származó fonnyasztott szőlővel mustukat engedély nélkül is javíthatják.

Országos állatorvosi kongresszus Kolozsváron. Az Állatorvosok Orsz. Egyesülete elhatározta, hogy a jövő évi országos kongresszusát Kolozsváron fogja megtartani. Ez alkalomra egy országgrészi jelleggel bíró tenyészállat kiállításnak Kolozsváron való rendezése is tervbe vétett.

Csehszlovákiában a nemesített vetőmagokra kedvezményes fuvardíjat állapítottak meg. A nemesített vetőmagvakat 40 %-os kedvezményel szállítja a vasut.

Értesítés. Értesítjük termelőinket, hogy a cukorrépa ezidei beváltási árát a cukor árának kormányhatóságilag történt megállapítása alapján, tisztasulyu métermázsánként állomásra szállítva 97—, a gyártelepre szállítva 99— Leuban állapítottuk meg. Együttal közöljük termelőinkkel még azt is, hogy miután a termelők ingyen szejtjárandságát a gyár értékesíteni nem tudja, a természetben át nem vett szejtet nem váltja meg. Érdeke tehát minden termelőnek, hogy ingyen szejtjárandságát a gyár répafeldolgozási ízeme alatt átvegye és elszállítsa. A répafeldolgozás fizem után átveendő ingyen szejt után a be és kivermelési költséget, valamint az előálló természetes súlyvesztés miatt az üzem befejeztét követő hónap elsejétől számítva havonként 2 (kettő) Leut fog a gyár felszámítani. Azon termelők, kik szejtjárandságukat vasuton óhajtják elszállítani, ezen szándékukat a cukorgyárnál haladéktalanul jelentsék be. A marosvásárhelyi Cukorgyár r. t. Igazgatósága.

PIAC.

Országos vásárok.

Október 1-én. Nyárádszereda, Asszonyfalva, Székelyudvarhely, Böződ, Buziás, Vinga, Borovics, Dragomérfalva, Felsőbánya Kál, Nagysajó, Nagysink. — 2-án. Tenkeszélak, Selénd, Temeskutas, Várboksán, Varsány. — 3-án. Széplak, Szalacs. — 4-én. Borsa, Köröspatak, Szászváros, Székelykát, Topolya, Zabola. 5-én. Vaskoh. — 6-án. Berzászka. — 7-én. Kóhalom, Gerend, Nagybacon, Szabéd, Szelistya.

Aradi piaci árak. Tej literje 5—5'50, tojás darabja 1'30—1'40, vaj kilója 60—80 lei. Termévyárak: buza 470—550, rozs 470—480, zab 480—420, kukorica 480—510, korpa 250—300 lei métermázsánként. Élőállat felhajtás közepes volt, ezeknek árai a következők voltak: sertés 34—35, borju 18—20, marha 12—16 lei kilónként élősúlyban.

HIRDETÉSEK.

Bereczki fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1923. évi október hó 7-én délután 3 órakor a község házában rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25-ik §-a értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1923. évi október 14-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Igazgatóság választása. 2. Netaláni indítványok. Kelt Bereczk, 1923. szeptember 10.

Az igazgatóság.

Szilágycseh és Vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1923. évi október hó 7-én délelőtt 11 órakor a község házában rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés 1923. év október hó 14-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Üzlettrészek értékének felemelése. 2. A felemelt üzlettrészek be nem fizetése jogkövetkezményeinek megállapítása. 3. Az esetleges kivállások idejének megállapítása. 4. Az igazgatóság választása. 5. Felttyelző-bizottság választása. 6. Netaláni indítványok. Kelt Szilágycseh 1923. szeptember 14.

Az igazgatóság.

APRÓHIRDETÉSEK.

Apróhirdetések ára: szavanként 1 lei. — Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számítottak. — Legkisebb apróhirdetés díja 10 lei. Állást keresők részére 20 szolg 10 lei.

Seprűgyártás részére cirokot keresek. A mennyiség és ár megjelölésével, az ajánlatok Kicsinás Torda Főier címre küldendők. — 3573

Intenzív gazdálkodást fojtyatott s hosszabb gyakorlattal rendelkező 31 éves nős, gyermektelen gazdasági ispán, bármikor belépésre állást keres. Kisebb gazdaságok önálló kezelését is vállalja. — Cim a kiadóban. 3574

Makkot keresek 450 drb. sílő részére. Cim a kiadóban. 110

Keresek 50—100 holdas beruházott birtokot bérbe termény valutáért vagy készpénzért. Nagyobb birtok vezetését is elvállalom vagy fixadminisztrációra átveszem. Nagy Lajos okleveles gazda, Ge-rendkeresztur, Griad-Cras-tur. Jud. Turda-Aries. 3561

Germektelen házaspár kerestetik tanyára, férj kertésznek, az asszony szakácsnénak. Vellcsek gazdasága. Semlacul-Mare Jud. Timiş 3562

A Banca Centrala Gabonaosztálya

Cluj, Str. Regina Mária No. 1. szám.

Legmagasabb napi árban vásárol

**Lóheremagot,
Lucernamagot.**

Kérünk mintázott árajánlatot.

Ez évben rendkívül gazdag tartalommal jelenik meg az

ERDELYI GAZDÁK ZSEBNAPTÁRA az 1924 évre.

Magyar gazda mást nem is vehet, mint az

Erdélyi Gazdák Zsebnaptárát

A naptár ára 24 L. A naptár megjelenése előtt való előfizetés esetén 20 L. 10 példánynál nagyobb számban való megrendelés esetén 15 L. drb.-ként.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Lucerna

és

Vörösheremagot

minden mennyiségben vásárol

Gazdasági Egylet Aradon.

3570

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7 sz.

Alap ökéje: 10.000.000

Tartalék tőke: 15.000.000

033